П. О. СЕЛІГЕЙ

Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України,
м. Київ, Україна
Електронна пошта: Selihey@nas.gov.ua
<https://orcid.org/0000-0001-9433-0972>

МІЖНАРОДНІ ТА СВІТОВІ МОВИ: КРИТЕРІЇ, РЕЙТИНГИ, ПРОГНОЗИ

У статті досліджуються критерії, на основі яких укладають рейтинги міжнародних мов і прогнозують їхнє майбутнє. Шанси мови стати міжнародною не надто залежать від її демографічної потужності, структурних переваг чи легкості для вивчення. Важить насамперед вплив, який носії мови справляють на інші народи. Критерії «міжнародності» мови фактично збігаються з критеріями її комунікативної цінності, суспільної престижності, соціолінгвістичної ваги.

В основу рейтингів впливовості національних мов кладуться різні критерії: державний статус, комунікативний потенціал, економічна потужність, кількість тих, хто вивчає її як іноземну тощо. Ці рейтинги виявляють істотніші критерії міжнародної мови: поширеність на кількох континентах, статус офіційної (робочої) мови в міжнародних організаціях, цінність як джерела сучасних знань, велику кількість її носіїв як другої. Специфічною ознакою, яка виводить міжнародну мову в клас світових, слід визнати її загальносвітову поширеність. Такою мовою послуговуються в усьому світі, нею володіє (як першою чи другою) більшість населення Землі, її світовий статус визнають у всіх країнах.

Склад клубу провідних мов постійно змінюється: одні мови прибувають до нього, інші вибувають — залежно від військово-політичних, демографічних, економічних і культурних успіхів своїх носіїв. Хоч кількість носіїв англійської як другої невпинно зростає, її домінування слід розглядати як явище тимчасове. У середині ХХІ ст. може скластися нова ієрархія мов: у своїх регіонах з англійською на рівних конкуруватимуть інші великі мови — китайська, іспанська, арабська, гінді / урду. Хоч державний статус української мови й створює сприятливі передумови для її розвитку, значно швидше вона могла б поширюватися завдяки своїй інформаційній цінності, інтелектуальній потужності, культурній привабливості, економічним успіхам України.

Ключові слова: міжнародна мова, світова мова, демографічна потужність мови, впливовість мови, мовні рейтинги, англійська мова, українська мова.

Скільки існують міжнародні мови, стільки тривають спроби пояснити, завдяки чому вони виборюють цей високий статус. Від нефахівців часто доводиться чути, що вирішальну роль тут відіграють досконалість внутрішньої будови, багатство виражальних можливостей, легкість і зручність опанування, велика кількість носіїв. Чи відповідають ці уявлення дійсності?

- URL: <https://pwc.to/3fIx1Oa> (last accessed: 16.07.2021). [In Ukrainian].
- Swaan A. de (2001). *Words of the World. The Global Language System*. Cambridge: Polity Press.
- Tinsley T. & Board K. (2017). *Languages for the future. The foreign languages the United Kingdom needs to become a truly global nation*. URL: <https://bit.ly/3E4rxuU> (last accessed: 11.02.2021).
- Tkachenko O. B. (2001). К sociolingvистическој классификації языков. *Kul'tura narodov Prichernomor'ya*, (19), 15–41. [In Russian].
- Tkachenko O. B. (2014). *Ukrainska mova: Sohodennia y istorychna perspektyva*. Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].
- Tyshchenko K. M. (2007). *Osnovy movoznavstva: Systemnyi pidruchnyk*. Kyiv: Kyivskyi universytet. [In Ukrainian].
- United Nations. Population Division (2019). *World Population Prospects 2019. Total population by region, subregion and country, annually for 1950–2100 (Estimates, 1950–2020; Medium fertility variant, 2020–2100)*. URL: <https://bit.ly/315W1Ic> (last accessed: 09.05.2021).
- Wikipedia (2021). *List of languages by total number of speakers*. URL: <https://bit.ly/3jNn2dI> (last accessed: 18.07.2021).

P. O. SELIHEY

O. O. Potebnia Institute of Linguistics of the National Academy of Sciences of Ukraine
Kyiv, Ukraine
E-mail: Selihey@nas.gov.ua
<https://orcid.org/0000-0001-9433-0972>

INTERNATIONAL AND GLOBAL LANGUAGES: CRITERIA, RATINGS, FORECASTS

The article examines the criteria on the basis of which ratings of international languages are compiled and their future is predicted. Language's chances of becoming international are not highly dependent on its demographic power, structural advantages or ease of learning. What matters most is the influence that speakers of the language have on other peoples. The criteria of «internationality» of the language actually coincide with the criteria of its influence, communicative value, social prestige, sociolinguistic weight.

The ratings of the influence of national languages are based on various criteria: state status, communicative potential, economic power, the number of people studying it as a foreign language. These ratings reveal more essential criteria of an international language: prevalence on several continents, the status of an official language in international organizations, value as a source of modern knowledge, a large number of its speakers as a second. A specific feature that brings the international language to the class of world languages should be recognized as its worldwide prevalence. This language is used all over the world, it is spoken (as the first or second) by the majority of the world's population, its world status is recognized in all countries.

The composition of the club of leading languages is constantly changing: some languages come to it, others decrease — depending on the military-political, demographic, economic and cultural success of their speakers. Although the number of speakers of English as a second language is growing steadily, its dominance should be considered as temporary. A new hierarchy of languages may emerge in the middle of 21st century, with other major languages — Chinese, Spanish, Arabic, Hindi/Urdu, competing equally with English in their respective regions. Although state status of the Ukrainian language creates favorable preconditions for its development, it could spread much faster due to its informational value, intellectual power, cultural attractiveness and economic success of Ukraine.

Keywords: international language, global language, demographic power of language, language influence, language ratings, English, Ukrainian.

Дата надходження до редакції — 13.09.2021

Дата затвердження редакцією — 21.09.2021